

Farlige ligger i det, som Ministeriet ikke har gjort (Hør! Hør!) Man har troet, at min Udtrædelse, eller ialtsald de Medlemmers Udtrædelse, som sidst ere fratraadte Ministeriet, vare foranlediget ved, at man ikke turde vedkjende sig den Politikk, som Ministeriet nu har troet at burde betrage. Jeg skal her aabent erklære, at jeg ikke vilde have havt den mindste Betænkelse ved at tiltræde den Politikk, som Regjeringen nu har erklæret at maatte ansee som den rigtige (Hør!), men jeg vilde have anseet det nødvendigt tillige at gjøre andre Skridt (Hør!). Jeg troer, at anseer Regjeringen det for nødvendigt, at skride til aabent at vedkjende sig Heelstaten for det, man bør trage efter, saa maa man ogsaa strax gjøre sig Stillingen fuldkommen klar (Hør!); man maa gjøre sig klart, hvad der følger af denne Vedkjendelse, man maa erkjende Conseqventserne deraf, og har man først erkjendt Conseqventserne, saa skal man arbeide hen til det Maal, at søge at forene sig med Rigsdagen om ogsaa at opnaae disse Conseqventser (Hør!); man kommer ellers let til at opnaae Noget, man slet ikke vilde opnaae (Hør!). Jeg maa ganske oprigtigt tilstaae, at ogsaa jeg anseer Heelstaten som en Nødvendighed, og jeg for mit Vedkommende kunde saameget mindre have Anledning til at vægre mig for at deeltage i Vedkjendelsen heraf, som jeg tidligere har havt Sæde i et Ministerium, der søgte at tilveiebringe en Heelstat. Jeg erkjender, at Forholdene dengang vare langt ugunstigere for at opnaae dette Maal, end de ere nu (Hør!). Det var kun med megen Betænkelse, efter mange Indsigelser og bestemte Indvendinger, jeg dengang kunde gaae ind paa den Plan, der foreslaaet. Jeg vilde som constitutionel Minister ikke have gjort det (Hør!); men jeg kunde gjøre det dengang paa Grund af den Stilling, hvori jeg da stod som Minister, alene ansvarlig for den absolute Konge. Man kan nu spørge, hvad der da har foranlediget mig til at træde ud af Ministeriet. Den høitagede Udenrigs- og Premierminister har sagt, at de Medlemmer, der ere traadte ud, har man anmodet om at blive, man har intet ønsket mere end at de skulde blive. Jeg vil kun ugerne modsig-

den høitagede Udenrigsminister, men jeg nødsages dertil (Hør!), og maa erklære, at dette, idetmindste for mit Vedkommende, kun tildeels forholder sig saaledes. Dengang den Organisationsplan, som nu foreligger, først traadte frem, dengang den første Tanke derom blev fremsat for mig, troede jeg strax at pine, at den derved betegnede Fremgangsmaade ikke alene gif ud paa en Realitetsforandring, men at den tillige maatte knytte sig til personelle Forandringer. Jeg tør udtale som min Overbevisning, og det vil vist ikke møde nogen Modsigelse af den høitagede Premierminister, at han, dersom jeg var bleven i den Ministerpost, jeg dengang beklædte, ikke vilde kunne have gennemført denne Organisationsplan med et saadant Haab om et heldigt Udsald, som han kunde gjøre det efter min Fratrædelse. At jeg dengang ikke vilde overtage en anden Ministerpost, det er, troer jeg, en anden Sag; men man maa forstaae en saadan Udtalelse som den, den høitagede Premierminister har fremsat, rigtigt, for at kunne finde hele Udtalelsen rigtig; jeg vil ikke erklære, at den er urigtig, men jeg maa erklære, at den dog maa forklares, for at kunne tilfulde forstaaes.

Naar jeg før udtalte, at efter min Formening den Stilling, hvori vi nu befinde os, er langt gunstigere for en Heelstats Organisation, end Stillingen i 1848 var, saa skal jeg dog tillade mig kortelig at gjøre opmærksom paa Grunden til denne min Formening. Vi stode i Begyndelsen af 1848 i en ganske anderledes svævende Tilstand med Hensyn til Monarchiets Fremtid, end den, hvori vi nu befinde os. Arvesølgespørgsmaalet var stød ud i en saa lang Fremtid, at man ikke kunde pine, naar det skulde kunne ventes endelig afgjort, og Enhver kunde derhos forudsee, at saafremt saadanne Eventualiteter indtraadte, under hvilke Arvesølgespørgsmaalets endelige Afgjorelse vilde have været af den alleryderste Vigtighed og Nødvendighed, saa vilde det have stød paa saadanne Vanffeligheder, som vi desværre meget hurtigere end vi ventede kom til at gennemgaae. Vi havde desuden dengang en Toldgrændse, som i de allervigtigste Forbindelsesforhold bannede en Stillegrændse mellem Kongeriget og Hertugdømmet Slesvig.